

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 49/08-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. septembra 2008 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudcov Milana Ľalíka a sudkyne Marianny Mochnáčovej prerokoval sťažnosť I. Č., K., zastúpenej advokátkou JUDr. M. K., Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 466/1999, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo I. Č. vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 466/1999 porušené bolo.

2. I. Č. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice I je p o v i n n ý nahradiť I. Č. trovy právneho zastúpenia v sume 7 521 Sk (slovom sedemtisícpäťstodvadsaťjeden slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. M. K. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 49/08-15 zo 7. februára 2008 prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť I. Č. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 466/1999.

Pred prijatím sťažnosti ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby predložila kvalifikované splnomocnenie, ktoré mu bolo predložené 3. augusta 2007. Dňa 20. augusta 2007 bol ústavnému súdu doručený návrh, ktorým sťažovateľka zmenila pôvodnú sťažnosť v časti výšky primeraného finančného zadost'učinenia. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľka podaním zo 16. mája 2008, ako aj okresný súd vo vyjadrení z 5. mája 2008 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Predmetný súdny spis bol ústavnému súdu doručený 6. júna 2008. Ústavný súd vychádzal z listinných dôkazov a vyjadrení účastníkov konania nachádzajúcich sa v spise.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom na začatie konania domáhala na okresnom súde vyslovenie neplatnosti právneho úkonu. Konanie bolo začaté 4. mája 1999. Dňa 6. novembra 2007 (teda po podaní sťažnosti ústavnému súdu) okresný súd opätovne rozhodol. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 15. apríla 2008 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené, a vo výroku o trovách konania zrušil rozsudok okresného súdu a vrátil vec na ďalšie konanie.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti poukázala na to, že od podania žalobného návrhu na prvostupňovom súde (kde vystupuje na strane navrhovateľky) bol okresný súd viackrát nečinný. Keďže podľa sťažovateľky okresný súd nekonal, podala 18. novembra 2003 a 11. februára 2005 sťažnosť na postup okresného súdu. Okresný súd na túto sťažnosť (list doručený okresnému súdu 16. februára 2005) neodpovedal. Okresný súd vo svojej odpovedi na výzvu ústavného súdu zo 14. apríla 2008 uviedol, že sťažnosť je dôvodná. Sťažovateľka sa domnieva, že v konaní okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 466/1999 boli porušené označené práva.

Sťažovateľka okrem iného vo svojej sťažnosti uvádza:

„Dňa 4. 5. 1999 som na okresný súd Košice I. podala žalobu o vyslovenie, že dohoda o prevode členských práv a povinností

... Ich výsledkom bolo nepreskúmateľné rozhodnutie súdu I. stupňa zo dňa 16. 7. 2001, z ktorého vyplýva, akoby zákonná sudkyňa mala značné nezrovnalosti...

Dňa 11. 9. 2001 som podala proti rozsudku súdu I. stupňa odvolanie...

Odvolací súd mi dal za pravdu, že súd I. stupňa zaujal nesprávny právny názor na vec a zistené skutočnosti nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Uznesenie odvolacieho súdu zo dňa 17. 12. 2002 mi bolo doručené dňa 10. 2. 2003

Písomným podaním adresovaným súdu I. stupňa zo dňa 18. 11. 2003 som tento upozornila, že od vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu opäť uplynul rok...

Súd na túto moju výzvu celý rok 2004 nijako nereagoval. Opäť až po 14 mesiacoch ďalšej ničím nezdôvodnenej nečinnosti súdu I. stupňa ma vyzval písomným podaním zo dňa 31. 1. 2005, či súhlasím s nariadením znaleckého dokazovania...

Listom zo dňa 11. 2. 2005 som namietala zo strany súdu porušovanie môjho základného práva v zmysle článku 48 ods. 2 Ústavy SR (...) Predseda okresného súdu na uvedenú sťažnosť doposiaľ nereagoval...

Termín pojednávania po vyhlásení uznesenia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 13 Co 76/02 zo dňa 17. 12. 2002, bol vytýčený na deň 31. 10. 2006 teda po 46 mesiacoch, kedy súd vo veci neurobil ani jeden úkon, ak neberieme do úvahy jeho nezmyselnú výzvu zo dňa 31. 1. 2005.

Pojednávanie bolo odročené na deň 18. 1. 2007...

Na pojednávaní dňa 18. 1. 2007 bolo súdu oznámené, že odporkyňa v II. rade dňa 2. 1. 2007 zomrela, súd pojednávanie odročil na neurčito, za účelom ustálenia okruhu účastníkov konania. Písomným podaním adresovaným súdu zo dňa 15.3.2007 som označila okruh dedičov po nebohej odporkyni...

Už tretí mesiac je súd vo veci pasívny, napriek tomu, že z mojej strany je mu poskytnutá súčinnosť okamžite, ako o ňu požiada.“

Sťažovateľka tvrdí, že k porušeniu jej základných práv a slobôd došlo v období najmä od 17. decembra 2002 do 31. októbra 2006 a počas celého súdneho konania.

Predseda okresného súdu v liste sp. zn. 1 SprV/234/2008 z 29. apríla 2008 uviedol:

„Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci som toho názoru, že predmetné konanie vzhľadom na nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania, vypočúvania svedkov a väčšieho počtu účastníkov na strane žalovaných (10) možno považovať po vecnej stránke za zložitejšie. Samotnú vecnú stránku zložitosti však nemožno dávať do súvislosti s dlhotrvajúcim konaním, ktoré prebieha už 10 rokov. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende v oblasti občianskeho práva. ...

Od 12. 2. 2003 do 31. 10. 2006 súd vo veci neurobil žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej.

Dňa 6. 11.2007 súd opätovne vo veci rozhodol.

Z doposiaľ vykonaných úkonov súdu vyplýva, že súd bol v spore sťažovateľky nečinný od 12. februára 2003 do 31. októbra 2006, čo považujem za zbytočné prietahy v konaní.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného

súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že konania o vyslovenie neplatnosti právneho úkonu tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a nemožno ich v zásade po skutkovej ani po právnej stránke hodnotiť ako zložité. V danom prípade je z hľadiska zbytočných priesťahov napadnuté iba prvostupňové konanie na okresnom súde, v rámci ktorého už prebehlo konanie na krajskom súde. Taktiež bolo predsedom okresného súdu konštatované, že tento typ

občianskoprávneho konania patrí k štandardnej agende v oblasti občianskeho práva a preto úvahy o možnom vplyve právnej, resp. skutkovej zložitosti veci na priebeh konania sú irelevantné.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní vedenom okresným súdom došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov. Ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by mali byť pripísané na ťarchu sťažovateľky v súvislosti s priesťahmi v konaní.

3. Napokon ústavný súd z hľadiska existencie zbytočných priesťahov hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní.

V doterajšom priebehu napadnutého konania ústavný súd zistil, že okresný súd bol nečinný od 12. februára 2003 (okresnému súdu bol doručený rozsudok krajského súdu č. k. 13 Co 76/02-119 zo 17. decembra 2002, ktorým zrušil rozsudok okresného súdu vedený č. k. 19 C 466/99-86 a vrátil vec na ďalšie konanie) do 31. októbra 2006.

Ústavný súd konštatuje, že v uvedenom období okresný súd bol nečinný, a preto dospel k záveru, že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 19 C 466/1999 došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. V doručenom spise okresného súdu sa nenašiel jediný efektívny úkon v spomenutom období, ktorý by viedol k rozhodnutiu vo veci samej.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04)

Sťažovateľka žiadala, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 300 000 Sk (najprv 100 000 Sk) s poukázaním na skutočnosť, že je povinná trpieť stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza až do konečného rozhodnutia súdov.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým dĺžku obdobia, v ktorom došlo podľa zistení ústavného súdu k zbytočným priťahom zavineným okresným súdom, správanie sťažovateľky ako účastníčky konania a s prihliadnutím na celkovú doterajšiu dĺžku namietaného konania a na povahu predmetnej veci dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. M. K. Ústavný súd úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) vykonané v roku 2007, a to v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky

č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), v sume 6 296 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. septembra 2008